

Seniormonitor

DEBAT

Chefkonsulent: Med ældrereformen ser vi en minister, der tydeligt fører an

Med ældrereformens indtog er der sket markante ændringer, i måden stat og kommuner samarbejder og agerer på, skriver chefkonsulent og tidligere kommunal leder, Rune Hagel Andersen.



Statens styring af kommunerne i regi af ældrereformen er kun ved at materialisere sig. Men store forandring ses allerede, skriver chefkonsulent og tidligere kommunal leder, Rune Hagel Andersen.

RUNE HAGEL ANDERSEN Chefkonsulent i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune

29. JANUAR 2026 KL. 06.00

***Dette er et debatindlæg.** Indlægget er udtryk for skribentens holdning. Du er velkommen til at deltage i debatten – send dit indlæg til debat@seniormonitor.dk.*

Med ældrereformen er det ikke kun livet blandt de ansatte i kommunerne og hos de ældre modtagere af hjemmehjælp, der ændrer sig.

Statens styring af kommunerne ændrer sig også, og vi er ved at se konturerne af en ny praksis.

Det ser ud til, at vi går fra en helhedsorienteret styring og styring via fagprofessionelle til en partiel orienteret styring baseret på monitorering.

Eller sat lidt mere på spidsen: Til styring på enkeltsager og voxpops. Ændringen skaber nye vilkår for kommunerne.

Jeg kan identificere fire markante forandringer, der er ved at ske:

1. Fra helhed til enkelt sager

Før reformen var den statslige tilgang til området i høj grad at lade kommunerne selv bestemme retning og fokus i deres ældrepolitik.

Der blev tildelt ældremilliarder, men med relativt brede rammer.

Det blev bestemt, at der skulle være en værdighedspolitik i alle kommuner, men indholdet kunne kommunerne i høj grad selv definere.

Staten styrede ikke på detaljen, men på helheden. Det har ændret sig.

Nu ser vi, at ældreministeren tydeligt udtaler sig om og peger direkte på, hvad kommunerne skal have fokus på, og hvor de skal styre hen. Det er således blevet påpeget, at kommunernes samarbejde med civilsamfundet halter, og senest at borgerne ikke modtager tilstrækkelig information om deres frie valgmuligheder.

2. Fra tilsyn til voxpops

Det bringer mig til den anden ændring. For de punkter, som ældreministeren peger på, har ofte sin oprindelse i undersøgelser.

Senest har tænketanken INVI (Institut for vilde problemer) foretaget en temperaturmåling, og før det var der landsdækkende brugertilfredsundersøgelser foretaget af Danmarks Statistik.

Samtidig er tilsynet ændret. Både organisatorisk og frekvensmæssigt er antallet af tilsyn skåret ned.

Før var der tale om et væld af fagprofessionelle, som forholdt sig fagligt til den enkelte kommunes hjemmepleje, og som kunne gå i dybden.

De kunne forsyne både kommuner og stat med nuanceret og faglig baseret viden om tilstanden i hjemmeplejen.

Nu ser staten på hjemmehjælpen gennem spørgeskemaer og brugerpaneler, som bliver analyseret af en helt anden fagprofessionel gruppe: akademikerne. Med andre ord, der styres gennem voxpops.

3. Definitionsmagten flyttes – men ikke kun

Den retning, som sættes, sker også med afsæt i værdier.

Et eksempel på det er ældreministerens udtalelse ved lanceringen af reformen i sommer.

Her udlagde ministeren kommunernes serviceniveau, da hun sagde, at nu kan man som ældre i højere grad selv bestemme, hvornår man vil stå op, og hvordan man foretrækker sit bad.

Dermed er hun med til at sætte rammen for, hvordan loven forstås af blandt andet pårørende og de ældre selv. Det er selvfølgelig helt legitimt, men i mine øjne en ændring fra tidligere, hvor udtalelser fra ministre ofte ville være mere generelle og dermed give et større kommunalt råderum.

4. Pisker svinges hurtigere

Den fjerde ændring handler om, hvem der svinger pisker over kommunerne. Hvem der holder øje med, om kommunerne lever op til loven.

Før reformen var det udover de mange tilsyn også Ankestyrelsens opgave.

Det er det stadig, men nu ser vi en tendens til, at ministeriet og ministeren i højere grad tager den rolle på sig.

Da der i sommer var forlydender om, at nogle kommuner ikke kunne nå at implementere ældrerformen til tiden, blev der således krævet skriftlige redegørelser, hvilket hurtigt fik kommunerne til at rette ind.

Hertil skal nævnes, at ministeren i forvejen havde fremrykket datoen og skruet op for hastigheden i implementeringen af ældrerformen, hvilket lagde et betydeligt pres på kommunerne.

Vi ser altså en minister, der tydeligt fører an og hurtigt reagerer over for de kommuner, der ikke kan følge med.

KL skal navigere i nye rammer

Ældrerformen er lanceret med overskriften frisættelse af ældreområdet.

Helt frit er der aldrig noget, der er, og rammerne for friheden er, som vist, ved at ændre sig.

Statens styring af kommunerne i regi af ældrerformen er kun ved at materialisere sig.

Kun tiden kan vise, om denne analyse holder stik. Udviklingen sætter i alle fald kommunerne og især Kommunernes Landsforening over for nye rammer, der kræver, at de finder deres plads i en ny statslig styring.

Deltag i debatten – send dit indlæg på 300-600 ord, svarende til maksimalt 4.000 tegn, sammen med et billede af dig selv og navn på fotografen til debat@seniormonitor.dk.